

SZAKDOLGOZAT

**Nyikos Larissa Hajnalka
Ménészgazda FOSZK Szak**

**Készthely
2023**

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Georgikon Campus

Ménészgazda FOSZK Szak

A HAZAI LÓ- ÉS LOVASSPORT TÖRTÉNETE

Belső konzulens: Dr. Bartos Ádám
egyetemi docens

Külső konzulens:

Készítette: Nyikos Larissa Hajnalka
AV1ZPP
nappali

Intézet/Tanszék: Élettani és
Takarmányozástani Intézet
Takarmányozástani és
Takarmányozás -élettani
Tanszék

Készthely

2023.

Tartalomjegyzék:

BEVEZETÉS:	4
2. A LOVASSPORTOK MEGHATÁROZÁSA	5
2.1. A LÓSPORT, ILLETVE A LOVASSPORTOK ISMERTETÉSE	6
2.2. A LOVASSPORTOK NÉPSZERŰSÉGE MAGYARORSZÁGON	6
2.3. A HAZAI LOVASSPORTOK TÖRTÉNETE A MÚLTBAN 19. SZÁZADTÓL	7
2.3.1. A magyar lovassport jelenlegi helyzete	9
2.3.2. A magyar lovassport múltja és jelen helyzete összefoglalva	9
2.3.3. A magyarországi lovassport jelentőségének és hatásának mérlegelése	9
2.4. A MAGYAR LOVASSPORTOK KÜLÖNBÖZŐSÉGE A KÜLFÖLDI LOVAS VERSENYEKTŐL	10
2.5. A HAZAI LÓSPORTOK TÖRTÉNETE A MÚLTBAN	10
2.5.1. A hazai ló- és lovassport története napjainkban	11
2.5.2. A magyar lósport múltja és jelen helyzete összefoglalva	12
2.5.3. A magyarországi lósport jelentőségének és hatásának mérlegelése	12
2.5.4. Magyar lófajták	13
2.5.5. Magyar legeredményesebb lófajták	13
3. SZABÁLYOK	14
3.1. ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK	14
3.2. NEMZETKÖZI LOVAS SZÖVETSÉG (FEI) NÉHÁNY FONTOSABB SZABÁLYA	15
3.3. A LÓ DOPPINGOLÁSA	15
3.4. VERSENYBÍRÁLAT	16
4. A DÍJUGRATÁS	17
4.1. A LOVAS ÖLTÖZÉKE	17
4.2. A HAZAI DÍJUGRATÁS A MÚLTBAN	18
4.3. A HAZAI DÍJUGRATÁS JELENLEGI HELYZETE	18
4.4. HAZAI DÍJUGRATÓ VERSENYEK	19
4.5. HÍRES MAGYAR DÍJUGRATÓ LOVASOK ÉS LOVAIK	19
4.6. A DÍJUGRATÁS FŐBB SZABÁLYAINAK ISMERTETÉSE	19
5. A GALOPP	20
5.1. A HAZAI GALOPP A MÚLTBAN	21
5.2. A HAZAI GALOPP JELEN HELYZETBEN	21
5.2.1. Galopp fogadások	22
5.3. HÍRES MAGYAR GALOPP LOVAK	22
5.4. A GALOPP SZABÁLYZATAI ISMERTETÉSE	23
5.5. KINCSEM, A MAGYAR CSODALÓ	23
5.5.1. Angol telivér	24
6. A GALOPP ÉS A DÍJUGRATÁS KÖZTI KÜLÖNBBSÉG	24
6.1. A LÓ- ÉS LOVASSPORT ESETLEGES NEGATÍV ASPEKTUSAI	25
6.2. A PÁLCA HASZNÁLATA	26
7. JAVASLATAIM A LOVASSPORT FEJLESZTÉSÉRE	26
7.1. A MAGYAR LOVAK FEJLESZTÉSÉNEK MÓDJAI	27
7.2. A LOVAK TAKARMÁNYOZÁSA NAGYBAN HOZZÁJÁRUL A LOVAK FEJLŐDÉSÉHEZ	27

8. BEFEJEZÉS	28
INTERNETES FORRÁSOK:	29
NYILATKOZATOK	31

Bevezetés:

A lovassportok évezredek hagyományokra tekintenek vissza, de a lovak használata napjainkban is az életünk számos területén van jelen. Legyen az szállítás, mezőgazdasági munka, hadviselés, sport, esetleg egészségügy (mint például terápiás lovaglás). A lovassportok lehetnek változatosak, a lóversenytől, a díjugratástól egészen a galoppig. Illetve mindenki részére kínálnak lehetőséget a szabadban való mozgásra és a lovak társaságának élvezetére.

A díjugratás az egyik legismertebb lovassport, amelyben a lovasok, ezenkívül a lovak technikáját, valamint ügyességét tesztelik a lóugrató versenyeken. A díjugratásban a lovasok egy akadálypályán vezetik végig a lovaikat, amely alkalmával az akadályok magassága, továbbá szélessége lépcsőzetesen nő, valamint a versenyzőknek az akadályokat a lehető leggyorsabban, illetve a lehető legkevesebb hibával szükséges átugraniuk. A díjugratás az évtizedek alkalmával permanensen fejlődött, így mára már a lovak, továbbá a lovasok egyre nagyobb teljesítményre képesek.

A galopp pedig egy másik lovassport, amely szintén a lóversenyeket jellemzi. A galoppban speciálisan kiképzett lovakat hajtják előre a lehető leggyorsabb módon, amíg a lovasok arra törekszenek, hogy a lovaikat minél hatékonyabban vezessék, ezenkívül irányítsák őket a versenyeken.

A szakdolgozatom témájaként azért választottam a lovassportokat és ezen belül a díjugratást, továbbá a galopp lóversenyzést, mert mindig is érdekelt ez a terület. Szeretném jobban megismerni a lovassportok történetét, fejlődését, továbbá a versenyzők, valamint lovak életét. Célom az is, hogy bemutassam, milyen jelentős szerepet játszanak a lovak az emberi életben, továbbá, hogy milyen előnyei vannak a lovassportoknak az emberek egészségére, valamint testi-lelki jóllétére nézve. A dolgozatomban meg szeretném vizsgálni, hogy az idők során mennyit változott a két sportág. Napjainkra már a díjugratás, illetve a galopp, jelentős változásokon mentek keresztül. A technológiai innováció, a lótenyésztés, a sport szabályainak változása, valamint a társadalmi változások mind hozzájárultak a lovassportok átalakulásához.

2. A lovassportok meghatározása

A különböző lovassportok a háborúk folyamán alakultak ki, amikor ugyanis a katonák lovaik kiképzésével foglalkoztak, illetve ma már objektív értékmérője is a lótenyésztésnek.

A lovaskatonák szerepe a lovassport kialakulásában több szempontból is kiemelkedően fontos. A lovaskatonák tulajdonképpen az egyik legfontosabb alappillére a lovas sportoknak, ezen kívül gyakran közvetlen módon, esetleg közvetve segítik a sportágak fejlődését, továbbá népszerűsítését. A lovassportokban rendkívül fontos a lovak teljesítménye, kiképzésük szintje és minősége, tudása, kitartása, ezenkívül fontos, hogy lovasa is hasonlóképpen jól teljesítsen, illetve, hogy türelmes legyen és jól képzett. A lovas legyen tisztában saját testi adottságaival, képességeivel. A lovas törekedjen a lovaglás tudományának elsajátítására. Folytonosan képezze magát szellemi és fizikai szinten is. Aki lóra ül, felelős a lóva testi és pszichikai állapotáért. A lovaglás felelős tevékenység, testi-lelki-szellemi erőfeszítés nélkül nem végezhető. A lovas fejlettsége azon múlik, hogy mennyire képes kontrollálni a lovat, ezen kívül mennyire van kifejlesztve a lovaglási technikája. A lovas fejlettsége több szempontból is nézhető, így az alábbiakban összefoglaltam néhány tudni valót:

- **Technikai fejlettség:** A lovas technikai fejlettsége azon múlik, hogy mennyire tudja pontosan irányítani, továbbá kontrollálni a lovat. Ehhez szükséges a jó ülési pozíció, a lábak, valamint kezek megfelelő használata, a szimmetria megtartása, a ló mozgásának jó követése és a jó kommunikáció a lóval.
- **Fizikai fejlettség:** A lovas fizikai fejlettsége szintén releváns szerepet játszik a lovaglásban. A lovasnak jó izomzattal szükséges rendelkeznie, hogy stabilan tudjon ülni a ló hátán, valamint effektíven tudja alkalmazni a lábakat és a kezeket.
- **Tapasztalat:** A magas fokú tapasztaltság, határozottságot és magabiztosságot kölcsönöz a lovasnak, amit a ló érez, így ügyesebben és gyorsabban viszi véghez lovasa utasítását.
- **Tudás:** A lovas tudása a lovakról is releváns szerepet játszik a lovassportokban. A lovasnak ismernie szükséges a ló fajtájának sajátosságait, szükségleteit, továbbá attribútumait, hogy effektíven tudjon együtt dolgozni vele. Ezzel együtt a lovasnak ismernie szükséges a lovaglás technikáit.

Az előbbieken alapján látható, hogy a lovas fejlettsége több szempontból is értelmezhető, ezen kívül a technikai, fizikai, pszichikai fejlettség, tapasztalat, továbbá tudás mind hozzájárulnak a lovas effektív, ezen kívül eredményes lovaglásához.

A lovakat több ezer éve használják az emberek különféle célokra, például szállításra, mezőgazdasági munkára, továbbá hadviselésre. A lovak jelentősége azonban nem korlátozódik a haszonmunkára, hiszen manapság az emberek a lovakat inkább sportolásra használják. A lovassportok története a legtöbb kultúrában egészen az ókorig nyúlik vissza. Az ókori görögök, valamint rómaiak már sportként űzték a lovaglást, továbbá a középkorban a lovagi tornák voltak a

1. ÁBRA LOVASKATONÁK

legnépszerűbb sportesemények. Európában a lovagi tornákon, lovagok harcoltak egymással a harcművészet különböző technikáját bemutatva, mint például a kardforgatás, vagy lándzsa hajítás. Ezek a történetek fontos szerepet játszottak a lovagi kultúrák kialakulásában, ezen kívül a lovagok kiképzésében. INTERNET²⁸

A modern lovassportok azonban az 1800-as évek során jelentek meg, amikor a lovaglást kezdték sportként űzni. Az első lovassportok között voltak a lóversenyek, amik már a 18. században népszerűek voltak, de a lovassportok egyéb ágai is hamarosan felbukkantak, mint például a díjugratás, valamint a díjlovaglás. A lovassportok elterjedése azóta permanensen növekedik, ezen kívül mára már világszerte népszerűek. Az emberek továbbra is élvezik a lovakkal való kapcsolatot, valamint az ebben rejlő sportolási, továbbá szórakozási lehetőségeket. A lovassportok több mint egy évezredes történelmük során számos változáson estek át, de az esszenciális öröm, amit a lovakkal való kapcsolat nyújt, ugyanaz maradt. INTERNET¹

2.1. A lósport, illetve a lovassportok ismertetése

A lovakkal való versenyzésnek két nagy csoportja van, a lósportok és a lovassportok. Nagyon hasonló a kettő egymáshoz, viszont mégis más a lényegük. A lósportoknak két ága van, a galopp és az ügető. A galopp valójában a vágtnak egy másik megnevezése, a ló leggyorsabb jármódjáról beszélünk. A verseny lényege, hogy a lovak célba érjenek vágtaztva, hátukon a lovasukkal, másnéven a zsoldjukkal, akik irányítják a lovukat. A galopp versenyeknek két fajtája van, a sík-, valamint a gát- és akadályversenyek. Ezekben a sportokban a lovakat különféle kihívások elé állítják, majd a verseny végével a leggyorsabb, esetleg legügyesebb ló nyeri a versenyt.

Az ügető, tulajdonképpen arról szól, hogy a lovak nem nyereg alatt vannak, hanem lovaskocsiba fogják őket.

A másik fajtája a lovassport, itt inkább a lovasnak az eredménye és ügyessége számít, hogy mennyire tud jól teljesíteni az adott versenyszámban, de ne felejtjük el, hogy a lónak is jól kell teljesítenie. „Az eredmény csak a ló és a lovas összehangolt munkájából, évekig tartó közös felkészülésükből születhet meg.” A lovassportok legtöbb ága egyéni sportág. A lovassportok szakágai a díjugratás, díjlovaglás, military, fogathajtás, távlovaglás és a lovastorna. A lovassportokban azonban a ló, valamint a lovas kollektív teljesítőképessége a releváns. Az ilyen sportokban a lovasoknak nem pusztán irányítaniuk szükséges a lovakat, hanem azokkal összehangoltan kell dolgozniuk a verseny sikeréért.

A két sportág közti differenciák következésképpen a ló, illetve a lovas szerepében rejtőznek. A lósportokban a ló a főszereplő, amíg a lovassportokban a ló, továbbá a lovas kollektív teljesítőképessége a lényeges. INTERNET⁶

2.2. A lovassportok népszerűsége Magyarországon

Azt tapasztalom, hogy a lovassportok hazánkban továbbra is népszerűek, illetve fontosak az emberek számára. Az országban több lovas klub, lovasiskola, valamint tenyésztő funkcionál, ahol

a lovasok, valamint a lovak különféle szinteken gyakorolhatják a sportot. Személyes tapasztalatom szerint a lovaglás, továbbá a lovassportok iránti érdeklődés széles körben elterjedt, ezen kívül egyre többen vannak, akik aktívan részt vesznek ebben a sportágban. Az emberek nem pusztán versenyeznek, hanem számos rendezvényt, illetve programot látogatnak meg, amelyek a lovassportokra összpontosítanak. Az én véleményem szerint a díjugratás, valamint a díjlovaglás a legnépszerűbb lovassport Magyarországon, de a western lovaglás, továbbá a lovastusa is népszerű és elterjedt. Összességében úgy gondolom, hogy a lovassportok továbbra is fontosak maradnak hazánkban, továbbá széles körben élvezik az emberek támogatását.

2.3. A hazai lovassportok története a múltban 19. századtól

A lovaglás, ezen kívül a lovassport, hosszú történelmi hagyományokkal rendelkezik hazánkban. A 19. században a lovaglás a nemesi életforma részévé vált, illetve a lovakkal való munkaerő-piaci státusz az ökonómiai élet releváns ágazatává vált. Az első lovassportesemények a 19. század elején jelentek meg Magyarországon. 1829-ben rendezték meg az első lóversenyt Budapesten a Kincsem-pályán, melyen elsődlegesen angol telivérek indultak. A lóversenyek népszerűsége emelkedett, valamint a 19. század második felére már számos versenyrendező és lovasedző működött hazánkban. A lovassport fejlődése azonban nem korlátozódott csupán a lóversenyekre. A 19. században megjelentek a lovaglóiskolák és edzők, akik a nemesi ifjakat, valamint hölgyeket tanították meg lovagolni. A lovaglás, ezen kívül a lovassport népszerűsége azonban nem korlátozódott csupán a nemesi osztályra, hanem egyre nagyobb számú ember részére vált elérhetővé. INTERNET¹²

A 20. század elején a magyar lovassport ismét innovációnak indult. Az első világháború után megalakult a Magyar Lovassport Szövetség, ezáltal egyre több versenyt szerveztek hazánkban. Az 1936-os Berlini Olimpián a magyar díjugrató csapat aranyérmet nyert, valamint ezzel a magyar lovassport nagyméretű nemzetközi elismerést szerzett. A második világháború után a lovassportot a kommunisták hatalomra kerülése okán azonban megtépázta a rendszer, valamint csupán az 1950-es évek közepén kezdett ismét fejlődni a sportág.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc után azonban a sportágban újabb lendület indult így a lovassport újra lényeges szerepet játszott hazánkban. Az 1960-as évektől kezdve a magyar lovassport újra fejlődésnek indult. Az 1960-as, valamint 1970-es évek során a díjugratásban, továbbá a díjlovas versenyeken számos magyar sportoló ért el nemzetközi sikereket. Az 1980-as évek alatt a lovassport továbbra is népszerű volt Magyarországon, ezen kívül számos lóversenypályát, valamint lovasiskolát építettek az országban.

A magyar lovassport történetében számos kiemelkedő személyiség játszott fontos szerepét az alapítás, ezen kívül a fejlődés során. Az alábbiakban néhány ilyen személyt említenék meg:

- Albrecht József (1767-1837): Albrecht József volt az első magyar lovasiskola megalapítója, amely a 19. század elején alakult meg Pesten. Ő volt az első magyar, aki az európai lovasiskolákban tanult, ezen kívül az általa megalapított iskola jelentős hatást gyakorolt a magyar lovassport fejlődésére.

- Apponyi Albert (1846-1933): Apponyi Albert gróf volt az Országos Lovas Szövetség megalapítója, valamint első elnöke, aki jelentős szerepet játszott a magyar lovassport szervezésében, továbbá fejlesztésében a 19. század végén, ezen kívül a múlt század elején.
- Széchenyi István (1791-1860): Széchenyi István gróf a magyar nemzeti reneszánsz egyik kiemelkedő alakja volt, aki jelentős hatást gyakorolt a magyar lovassportra is. Ő volt az első, aki felismerte a lovasoktatás, továbbá a lovassport fontosságát a magyar társadalom részére, illetve az általa kialakított Nemzeti Lovarda jelentős szerepet játszott a magyar lovassport fejlődésében. Széchenyi István továbbá megírta 1828-ban híres könyvét, melynek címe: Lovakrul.
- Károlyi Gábor (1873-1947): Károlyi Gábor volt az Országos Lovas Szövetség második elnöke, aki szintén nagyban hozzájárult a magyar lovassport szervezéséhez, továbbá fejlesztéséhez a múlt század elején.

Ezen személyek nélkül a magyar lovassport fejlődése nem lett volna olyan gyors, továbbá sikeres, ahogy azt ma ismerjük.

Az első hazai lovas versenyt 1873-ban, következésképpen nem sokkal a kiegyezés után rendezték, bár ez kevésbé volt nevezhető lóversenynek, valójában inkább volt tereplovaslás. Ezen kívül különböző akadályok ugratása volt még a program része. Ezekre a versenyekre még nem is létezett lovi fogadás sem, de az tény, hogy egész Európában ilyenkor kezdett hatalmas ütemben terjedni a lovaslás, mint sport, illetve időtöltés.

A 19. században, valamint a múlt század elején elég nagy fejlődés következett be a lovassportok világában, ilyenkor kezdtek el formálódni az eltérő szövetségek, abban az időben alkották meg az egyes szabályokat, továbbá kezdték el szervezni a nemzetközi találkozókat. Ekkor még mindig nem beszélhettünk azokról a szakágakról, amelyek jelenleg népszerűek vagy esetleg ismertek a mai világban, de volt már például tereplovaslás, bizonyos formában díjugratás és lovasspóli is.

A lovassport szövetség Magyarországon 1924-ben alakult ki, valamint rögtön ebben az évben már megjelentek a magyar lovasok egy nemzetközi versenyen is. Ezekben az években megjelentették már a versenyszabályokat, továbbá azt is, hogy mely számokat szükséges egy-egy versenyen a programban szerepeltetni. Ezekben az években jelent meg a military lovassport is a műsorszámokban. INTERNET²⁹

A fogadások már akkor is népszerűek voltak a magyar lovassport életében, mert a Nemzeti Galopp Liga, futamokat tartott Budapesten már a 19. század közepétől. Így került sor 1860-ban a Batthyány-Hunyady Díjra, a Nemzeti Díjra, a Millenniumi Díjra 1896-ban és így tovább. Az Osztrák–Magyar Monarchiában, 1868-ban indították el a klasszikus galoppversenyek sorozatát, ekkor még Bécsben. 1921-ben, a Monarchia szétválása után jött létre a magyar galoppverseny sorozat. A lovassport története az 1930-as években kezdett igazán népszerűvé válni Magyarországon és bár a világháború megszakította ezt a fejlődési vonalat, elmondható, hogy az 1956 utáni években a Magyarországi lovassport csúcsra ért. Ebben az időben rendezték meg az Ifjúsági Díjugrató Európa-bajnokságot Magyarországon 15 különféle nemzet képviselőivel. Az is kijelenthető, hogy a magyar lovassport sikerei folytatódtak az ezt követő években, valamint a 21. században is. Elég csak arra gondolnunk, hogy 2009-ben a hazai rendezésű Nemzetek Díja

versenyét a magyar négyes nyerte meg, ami a hetedik siker volt a világháborútól számított lovastörténelemben. INTERNET⁹

2.3.1. A magyar lovassport jelenlegi helyzete

A magyar lovassportok az idők alkalmával jelentős fejlődésen mentek keresztül. A modern lovasélet kialakulása, továbbá a lovassportok nemzetközi szintű szabályozása révén a magyar lovasok is egyre nagyobb sikereket értek el a nemzetközi porondon. A díjugratás is jelentős fejlődésen ment keresztül az évtizedek alkalmával. A sportágban egyre nagyobb számú szabályozást vezettek be, ezen kívül a lovaglőtechnikák is átalakultak. Hazánkban is van több sikeres díjugrató versenyző, akik nemzetközi szinten is versenyeznek.

A galopp, amely a magyar lovassportok egyik tradicionális sportága, szintén fejlődött az évtizedek alkalmával. A történések mára már szervezettebbek, valamint korszerűbbek, továbbá számos más programmal kiegészülnek. INTERNET¹³

2.3.2. A magyar lovassport múltja és jelen helyzete összefoglalva

A magyar lovassport története szorosan összefonódik az ország történelmével, valamint kultúrájával. A magyarok hagyományosan hatalmas tisztelettel fordultak a lovak felé, továbbá a lovaglás sokáig az élet szegmense volt. Az 1800-as évek elején azonban a lovas hadviselés lassan eltűnt, valamint helyette a szabadidős lovaglás kezdett elterjedni. A magyar lovassport jelentőségét az 1900-as évek elején növelte a Lipicai Ménes, amely az első magyar állami ménes volt. A Lipicai lófajta tenyésztése mellett hazánkban a versenyzői, továbbá a paraszti lovaglás is népszerű volt. A második világháború után a magyar lovassport nehezen találta meg a helyét a szocialista rendszerben. Az 1980-as évek alatt azonban újabb lendületet kapott a sportág, ezen kívül megkezdődött a magyar díjugratók nemzetközi sikereinek korszaka. A 2000-es évek alatt a magyar lovassport továbbra is erős, a díjugratás mellett más lovas sportágak is elterjedtek, mint például a western lovaglás, a voltige, esetleg a díjlovaglás. Magyarországon ma több mint 250 ezer ló található, valamint a lovassport még mindig releváns szerepet játszik az ország életében. A sportágban aktív versenyzők mellett sok amatőr, illetve hobbi lovas is van, akik részére a lovaglás az egészséges életvitel, továbbá az öröm kiindulópontja. INTERNET⁵

2.3.3. A magyarországi lovassport jelentőségének és hatásának mérlegelése

A hazai lovassport jelentősége, valamint hatása több szempontból is mérlegelhető. Egyrészt a sportág hagyományai, valamint kultúrája szorosan összefonódik az ország történelmével, továbbá a magyarok hagyományosan hatalmas tisztelettel fordulnak a lovak felé. Ezáltal a lovassport nem pusztán a sport, hanem az ország kulturális örökségének is releváns szegmense. A magyar lovassport jelentős hatást gyakorol az ország gazdaságára is. A lovak tartása, a lovakat szolgáló iparágak, ezen kívül szolgáltatások jelentős munkahelyteremtő, ezen kívül ökonómiai hatással rendelkeznek. A turizmusban is releváns szerepet játszik a lovassport, hiszen a lovas túrák, valamint kirándulások csábító lehetőséget kínálnak a turisták részére. A lovassport ezzel együtt jelentős

szerepet játszik az emberek egészségének, ezen kívül jólétének fenntartásában. A lovaglás számos pozitív hatással bír az emberi testre, továbbá szellemre. A lovaglás erősíti a testet, javítja a koordinációt, továbbá a testtudatot, ezzel együtt pedig az állatokkal való kapcsolat, valamint az összeszokás pozitív irányban hat az emberek pszichológiai egészségére. Következésképpen kijelenthető, hogy a hazai lovassport jelentős hatást gyakorol az ország kultúrájára, gazdaságára, valamint az emberek egészségére. INTERNET12

2.4. A magyar lovassportok különbözősége a külföldi lovas versenyektől

Hazánkban a lovassport hagyománya nagyon régre nyúlik vissza, valamint számos híres lovasunk van, akik nemzetközi szinten is sikereket értek el. A magyar lovassport eltérő a külföldi lovassportoktól részben a hagyományok miatt, továbbá részben azokra az egyedi kihívásokra vezethetőek vissza, amelyekkel a magyar lovasok szembesülnek. Egy példa erre az, hogy hazánkban a vágta rendkívül népszerű. Ezenkívül tradicionális sportág, amelyben a lovasok lovon versenyeznek egymással. Egy másik különbség, a magyar lovassportban az, hogy itt nagyobb hangsúlyt kapnak az olyan tradicionális lovasélmények, mint a pásztortáncok, továbbá a huszártorna. Ezek az élmények összekapcsolják a lovaglást a magyar kultúrával, valamint történelemmel, illetve különösen fontosak a magyarországi közösség részére. Összefoglalva, a magyar lovassport különbségei a külföldi lovassportoktól részben az egyedi hagyományokból, valamint kihívásokból adódnak, amelyekre a magyar lovasoknak szükségük van ahhoz, hogy sikeresek legyenek a nemzetközi porondon.

2.5. A hazai lósportok története a múltban

Az első lóversenyek hazánkban az 1700-as évek során jelentek meg, de a lóversenyzés igazi fellendülése a 19. században kezdődött. A magyar nemesek, valamint arisztokraták elkezdtek galoppversenyeket szervezni, amelyek hamar népszerűvé váltak Magyarországon. A galoppversenyek legfontosabb helyszínei az 1800-as évek végétől a Kincsem Park, a Bábolnai Ménes, valamint a Magyar Nemzeti Galopp Versenypálya voltak. Ezek a helyszínek a lóversenyzés központjává váltak hazánkban, továbbá ma is lényeges szerepet játszanak a magyarországi lóversenyek életében. Az ügetőversenyek a galoppversenyekhez hasonló módon a 19. században kezdődtek el hazánkban. Az ügetőversenyek sebessége jellemzően 30-40 km/h volt. Az ügetőversenyeket a magyar nemesek, ezen kívül arisztokraták is nagyméretű érdeklődéssel követték, továbbá a versenyekre sokan ellátogattak, hogy szurkoljanak a kedvenc lovasaiknak. Az első hazai lovas versenyt 1873-ban, következképpen nem sokkal a kiegyezés után rendezték, bár ez kevésbé volt nevezhető lóversenynek, valójában inkább tereplovaglás volt, ezen kívül különböző akadályok ugratása volt a program része. Ezekre a versenyekre még nem is létezett lovi fogadás sem, de az tény, hogy egész Európában ilyenkor kezdett hatalmas ütemben terjedni a lovaglás, mint sport, illetve időtöltés. A 19. században, valamint a múlt század elején elég nagy fejlődéssel következett be a lovassportok világában, ilyenkor kezdtek el formálódni az eltérő szövetségek, abban az időben alkották meg az egyes szabályokat, továbbá kezdték el szervezni a nemzetközi találkozókat. Ebben az időben még mindig nem beszélhettünk azokról a szakágakról, amelyek jelenleg népszerűek vagy

esetleg ismertek a mai világban, de volt már például tereplovaglás, bizonyos formában díjugratás és lovaspóló is. A lovassport szövetség Magyarországon 1924-ben alakult meg, valamint rögtön ebben az évben már megjelentek a magyar lovasok egy nemzetközi versenyen is. Ezekben az években megjelentették már a versenyszabályokat, továbbá azt is, hogy mely számokat szükséges egy-egy versenyen a programban szerepeltetni, ilyenkor jelent meg a military lovassport is a műsorban rendszeresen. A fogadások már akkor is népszerűek voltak a magyar lovassport életében, mert a Nemzeti Galopp Liga, futamokat tartottak Budapesten már a 19. század közepétől. Így került sor 1860-ban a Batthyány-Hunyady Díjra, a Nemzeti Díjra, a Millenniumi Díjra 1896-ban és így tovább. Az Osztrák–Magyar Monarchiában, 1868-ban indították el a klasszikus galoppversenyek sorozatát, ekkor még Bécsben. 1921-ben, a Monarchia szétválása után jött létre a magyar galoppverseny sorozat. A lovassport története az 1930-as években kezdett igazán népszerűvé válni Magyarországon és bár a világháború megszakította ezt a fejlődési vonalat, elmondható, hogy az 1956 utáni években a Magyarországi lovassport csúcsra ért. Ebben az időben rendezték meg az Ifjúsági Díjugrató Európa-bajnokságot Magyarországon 15 különféle nemzet képviselőivel. Az is kijelenthető, hogy a magyar lovassport sikerei folytatódtak az ezt követő években, valamint a 21. században is. Elég csak arra gondolnunk, hogy 2009-ben a hazai rendezésű Nemzetek Díja versenyét a magyar négyes nyerte meg, ami a hetedik siker volt a világháborútól számított lovastörténelemben. Összességében a galopp, ezen kívül az üggető a magyarországi lóversenyzés releváns formái voltak a múltban, ezen kívül a magyarországi lóversenyzés ma is lényeges szerepet játszik a nemzetközi lóversenyek életében. A lóversenyzés azonban az idők folyamán további változásokon ment keresztül, illetve mára már számos más lósport is elterjedt hazánkban.

INTERNET30

2.5.1. A hazai ló- és lovassport története napjainkban

A magyar lovassport jelenleg is vannak kiemelkedő eredményei, megemlíteném, például, hogy 2021-ben is értünk el szép sikereket, leszámítva azt, hogy itt volt a pandémiás időszak, ami eléggé megnehezítette a lovasok helyzetét, illetve a sportág fejlődését is. Fontos megemlítenem, hogy Ifi lovasaink szép sikert értek el a díjugrató ifi Európa bajnokságon, és a díjlovasok eljutottak a világbajnokságra sok-sok év után újra. A kettesfogathajtók ismételten világbajnokságot nyertek csapatban, valamint egyéniben is, illetve a lovastornászaink is értek el sikereket az elmúlt időszakban. Illene hozzátennem, hogy a magyar lovasíjászok a világ legjobbjai közé tartozik. Lovastorna világbajnokságot rendezett meg a magyar lovassport szövetség a Nemzeti Lovardában, következésképpen kijelenteném, hogy véleményem szerint, a magyar lovassport a világ legjobbjai közé tartozik.

Természetes módon a legnagyobb mértékben ismert az emberek előtt legfőképpen a lóversenyek, a vágták, ezen kívül galoppversenyek, továbbá a lovi fogadás, de ettől független módon nagyon komoly professzionális munka folyik a magyar lovaséletben.

A magyarországi lósport ma is élénk és aktív sportág. A magyar lóversenyzésben ma is a galopp-, valamint az üggetőversenyek a legnépszerűbb formák. A magyarországi lóversenyek központjai a Kincsem Park, a Bábolnai Ménes, ezen kívül a Magyar Nemzeti Galopp Versenypálya mellett számos más helyszín is rendszeresen rendez lóversenyeket. Az országban több száz versenylovat

tenyésztenek, valamint azok a lovak, akik kiemelkedő teljesítményt nyújtanak a magyarországi lóversenyeken, sok esetben részt vesznek nemzetközi versenyeken is. A magyar lósportban az utóbbi évek során jelentős innováció megfigyelhető. Az országban újabb lovasiskolák, illetve lovasközpontok nyílnak, valamint egyre több fiatal kezd el a lovas sportokat. Azonban a lóversenyzés is átalakulóban van, hiszen az online fogadási alternatívák megjelenése, továbbá a szponzorok érdeklődése újabb lehetőségeket teremtenek a sportág részére.

Összességében a magyarországi lósport ma is virágzó, ezen kívül változatos, a lóversenyek, valamint a lovaglás sportágai népszerűek a népszerűség körében. INTERNET³¹

2.5.2. A magyar lósport múltja és jelen helyzete összefoglalva

Az első világháború után a lóversenyek népszerűsége tovább emelkedett, továbbá az 1920-as évek során már számos lótenyésztő telep működött az államban. Az 1980-as évek alatt azonban a lóversenyzés, ezen kívül a lovaglás ismét visszaesett hazánkban, elsődlegesen az anyagi alternatívák hiánya okán. Azonban a 2000-es évektől kezdve újabb lendületet kapott a magyarországi lósport. Újabb lóversenypályák épültek. Ma a magyar lósport változatos, továbbá dinamikus. Hazánkban számos versenyló tenyészik, továbbá azok a lovak, akik kiemelkedő teljesítményt nyújtanak a magyarországi lóversenyeken, sok esetben részt vesznek nemzetközi versenyeken is. Ezzel együtt az utóbbi évek során egyre nagyobb figyelmet kapnak a lovas sportok közé tartozó western stílusú versenyek, továbbá az akadálymentesített lovaglás is. Összességében a magyar lósport egy hosszú, valamint gazdag történelemmel rendelkező sportág, amely ma is aktív, továbbá dinamikus. A lóversenyzés, valamint a lovaglás továbbra is népszerűek hazánkban, illetve a sportágakban folyamatosan következik be innováció, valamint újítás. INTERNET²

2.5.3. A magyarországi lósport jelentőségének és hatásának mérlegelése

A hazai lósportnak jelentős kulturális, ezen kívül gazdasági hatása van az országra. A lósport mélyen gyökerezik a magyar kultúrában. A lóversenyek versenyek népszerűsége hozzátesz az ország sportéletének gazdagításához, továbbá lehetőséget ad a tehetséges sportolók fejlődésére, ezen kívül versenyeztetésére. Ezzel együtt a lósport jelentős ökonomiai szerepet is játszik hazánkban. A lótenyésztés, emellett -kereskedelem komoly iparág, amely munkahelyeket teremt, illetve jelentős adóbevételt generál az ország részére. A lóversenyek szervezése, ezen kívül lebonyolítása szintén lényeges ökonomiai szerepet tölt be, hiszen azok turizmust, ráadásul vendégforgalmat vonzanak, mindemellett lokális vállalkozásokat támogatnak. Azonban az utóbbi évek során a lósporttal kapcsolatosan számos kihívással is szembenéz Magyarország. Az egyik legnagyobb probléma a szükséges anyagi források hiánya, ami gátolja a fejlesztéseket, továbbá befolyásolja a sportág növekedését. Ezzel együtt a lósporttal kapcsolatosan számos etikai, továbbá állatvédelmi kérdés is felmerül, amelyekre a sportág szereplőinek figyelmet szükséges fordítaniuk. Összességében a hazai lósport jelentős kulturális, ezenfelül gazdasági értéket reprezentál az országban, továbbá hozzáad az ország sportéletének gazdagításához. Ezzel párhuzamosan a sportág további fejlődéséhez szükséges anyagi, etikai, ugyanakkor állatvédelmi kihívásokra is megoldást szükséges találni. INTERNET³²

2.5.4. Magyar lófajták

Fontosnak érzem megemlíteni, hogy hazánkban tenyésztett lófajták messze földön híresek. Kevés ország rendelkezik kiváló fajtákkal, ezen kívül a fajták olyan hatalmas számával, mint Magyarország. Az 1878-as, majd az 1900-as Párizsban rendezett Világkiállításon a legnagyobb elismerést a gyors magyar kocsiló, a magyar jukker, továbbá a könnyű nemes magyar huszárló aratta. A tradicionális magyar lófajták, amelyeket az állami ménesekben (Bábolnán, Mezőhegyesen, Kisbéren, Szilvásváradon és a Hortobágyon) több évtized gondos, továbbá tudományos tenyésztői munkájával hoztak létre, páratlan kulturális örökségünk. Az kilencvenes években alakult lótenyésztő egyesületek teendője ezen fajták fenntartása, értékeinek megőrzése, valamint fejlesztése.

Hidegvérű lovainkból a magyar hidegvérű ló, illetve a muraközi ló tartozik ide. Könnyen kezelhető, megfelelő munkabírású hidegvérű lófajták. Sajnos mivel már a mezőgazdaságban nem nagyon hasznosítják őket, jövőjük igen bizonytalan. A falusi turizmus, továbbá a falusi életmódot bemutató létesítményekre, valamint tenyésztő egyesületekre, ezen kívül az államra hárul a teendő, hogy megőrizze a jövő generációinak részére ezen csodálatos állatokat, amelyek egykor a földön munkavállaló állampolgárok életét igencsak megkönnyítette. A városokban kocsik elé fogták őket, ezen kívül hidegvérű lovakat használtak tüzelőanyag szállítások is. INTERNET4

Melegvérű lófajtáinkból azért több van. A hucult a „Kárpátok pónijának” nevezik. Közvetlen módon a vadlovaktól származik: a tarpán egyenes ági leszármazottjának tartják. Rendkívül kitartó málhás-, háta-, valamint igásló. A klasszikus megjelenésű lipicai lovak nagyon sikeresek a fogathajtásban, de a bécsi Spanyol Lovasiskola világhírű lovasbemutatóin is csupán ezek az elegáns megjelenésű, tánclépésű lovak láthatók. A 160 éves múltra visszatekintő mezőhegyesi nóniusz impozáns megjelenésével kuriózum a világ lófajtáinak sorában, ezzel párhuzamosan a fogathajtásban is igen eredményes. A bábolnai shagya-arab lófajta nemes arab ló, mely hátaslóként, valamint fogatban is megállja a helyét. A két alapító angol telivérrel elnevezett furioso-north star a lovassportokat űzőknek, valamint a szabadidős lovaglás híveinek is egyaránt kedvence. A 20. század katonai hátasait idézi az elegáns megjelenésű, erős fizikumú, mégis könnyed járású, illetve jól lovagolható kisbéri félvér, amely a lovassport valamennyi szakágában, a hobbilótartók, valamint túralovasok körében egyaránt népszerű. A gidrán háta-, valamint fogatos lónak egyaránt alkalmas, sőt a magyarországi lovassportban is találhatók eredményes egyedek. A mezőhegyesi sportló 1984 óta hivatalosan elismert fajta. Sikeres egyedekkel büszkélkedhet díjlovaglásban, díjugratásban, valamint militaryben. INTERNET8

2.5.5. Magyar legeredményesebb lófajták

A magyar lótenyésztés hosszú és dicsőséges múltra tekint vissza, ezen kívül számos nagyszerű fajtát neveltek ki az évszázadok alkalmával. A következőkben néhány példa a magyar legeredményesebb lófajtákra:

- Nonius - A Nonius a hazai lótenyésztés egyik legismertebb fajtája, amelyet a 19. században fejlesztettek ki a magyar Nemzeti Ménesbirtokon. A Nonius erős, ezen kívül masszív

testfelépítésű ló, amelyet elsődlegesen mezőgazdasági munkára alkalmaztak, de a múlt században a sportlónak is hatalmas népszerűségnek örvendett.

- Furioso - A Furioso egy francia-magyar hibrid fajta, amelyet a XX. század elején alakítottak ki. A Furioso a hazai lótenyésztés egyik legsikeresebb fajtája, amely nagyobb méretű, elegáns, ezen kívül erős testfelépítésű ló.
- Kisbéri - A Kisbéri egy magyar fajta, amelyet a Kisbéri Nemzeti Ménesbirtokon tenyésztnek. Ez a fajta erős és strapabíró ló, amely kiválóan alkalmas mezőgazdasági munkára, de a múlt században a sportlónak is hatalmas népszerűségnek örvendett.
- Gidrán - A Gidrán egy magyar fajta, amelyet a XX. század elején fejlesztettek ki. Ez a fajta jellemzően 150-155 cm magas, valamint nagyon rapid, így a versenypályán is hatalmas sikernek örvend.
- Shagya-arab - A Shagya-arab egy kevert fajta, amelyet a magyar Nemzeti Ménesbirtokon tenyésztnek. Ez a fajta elegáns, továbbá rapid ló, amelyet a sportlózásban, a lovas túrákon, valamint a lovaglásban egyaránt alkalmaznak.

Ezek csupán néhány példa a magyar legeredményesebb lófajtákra, de hazánkban további nagyszerű fajtákat is tenyésztnek. INTERNET³³

3. Szabályok

Mint minden sportág, a lovassport is hosszú utat tett meg az egymás közötti spontán versengéstől a nemzetközileg elfogadott, szigorú szabályok szerint zajló, teljesítményre és rekordra törekvő versenyzésig. A lovassportok az idő elteltével sok dologban megváltozott, új szabályok jöttek létre, illetve sokkal szigorúbban kezelik a jelentkezés felvételeit. A Szabályzat célkitűzése, a Magyar Lovassport Szövetség által igazolt sportolók, valamint sportolókból álló csapatok tisztességes, továbbá igazságos feltételek mellett versenyezzenek, azzal az elvárással, hogy a lovak jólétének tiszteletben tartása mindennek felett áll. INTERNET³⁴

3.1. Általános szabályok

A lovassporttal kapcsolatos szabályokat jellemzően az adott ország lovas szövetsége határozza meg, viszont vannak néhány általános irányelv, amelyeket érdemes tudni a lovassporttal kapcsolatban. Ezek közül néhány a következő:

- Lovas biztonsága: A lovasbiztonság az elsődleges fontosságú a lovassportban. A lovak kezelése, valamint edzése alkalmával mindig figyelni kell az állatokra, továbbá jó védelmi felszerelést szükséges viselni, például sisakot.
- Állatorvosi ellenőrzés: A lovakat rendszeresen ellenőrizni szükséges az állapotuk, továbbá egészségük megőrzése érdekében megfelelően. A versenyeken is előírják az állatorvosi vizsgálatokat, hogy biztosítsák, hogy az állatok egészségesek, továbbá jó állapotban vannak.
- Versenyengedélyek: A lovassportban versenyengedélyek szükségesek ahhoz, hogy a lovasok részt vehessenek a versenyeken. A versenyengedély megszerzéséhez a lovasnak jellemzően meg kell felelnie bizonyos feltételeknek, például bizonyítania szükséges, hogy megfelelőképpen tud lovagolni.

- Doppingellenőrzés: A lovassportban a doppingellenőrzés rendkívül releváns. A lovakat nem szabad olyan szerekekkel kezelni, amik teljesítményfokozó hatással lehetnek, ezen kívül a versenyeken rendszeresen ellenőrzik a lovakat, hogy megakadályozzák a doppingolást.
- Versenyszabályok: A lovassportban szigorú versenyszabályokat szükséges követni, amelyek meghatározzák, hogy mikor, illetve hogyan lehet a lovakat alkalmazni, valamint mikor, ezen kívül hogyan lehet a versenyeket tartani. INTERNET³⁴

3.2. Nemzetközi Lovas Szövetség (FEI) néhány fontosabb szabálya

A Nemzetközi Lovas Szövetség (FEI) szabályai számos területen szabályozzák a lovassportot, ideértve a versenyeket, a lovak egészségét, valamint jólétét, az állatvédelmet, ezen kívül a sportolók, ezen kívül a lovak felszereléseit. Az alábbiakban röviden bemutatnám a FEI által behatárolt szabályokat:

- Versenyszabályok: A FEI által behatárolt versenyszabályok számos területen határozzák meg a versenyek lebonyolítását, ideértve a pályák kialakítását, az akadályok magasságát, valamint számát, ezen kívül a lovak, továbbá lovasok maximális számát.
 - Lovas, valamint lovasfelszerelés: A FEI szigorú előírásokat állít fel a lovasok, ezen kívül lovak felszereléseivel kapcsolatban. Az előírásoknak meg szükséges felelniük az egészségügyi, biztonsági, valamint állatvédelmi szabályoknak.
 - Doppingellenőrzés: A FEI doppingellenőrzést végez a versenyeken részt vevő lovakon. Az előírások szigorúak, továbbá a versenyen doppingellenőrzési vizsgálaton áteső lovakat kizárhatják a versenyből, ha a kutatás pozitív eredményt mutat.
 - Ló-egészségügy: A FEI szabályai szigorú előírásokat tartalmaznak a lovak egészségére, továbbá jólétére vonatkozóan. Az előírásoknak biztosítaniuk szükséges a lovak egészségét, valamint biztonságát a versenyeken.
 - Környezetvédelem: A FEI támogatja a környezetvédelmi törekvéseket, ezen kívül szigorú előírásokat hordozhat magában a versenyek környezeti hatásainak minimalizálására.
- Ezek a FEI által behatárolt szabályok csupán néhány példa a számos előírásból, amelyeknek a lovassportot, ezen kívül a lovakat érintő számos területen meg szükséges felelni. A FEI szabályait minden országban, ezen kívül versenyen be szükséges tartani, továbbá azokat rendszeresen felülvizsgálják, továbbá frissítik a sportág, ezen kívül a lovak jólétének biztosítása érdekében. INTERNET³⁴

3.3. A ló doppingolása

A ló doppingolása a lovassportban szigorúan tilos, valamint büntetendő, mivel a doppingerek alkalmazása a ló egészségére, ezen kívül jólétére jelentős káros hatással lehet, továbbá a sport eredetiségét, továbbá tisztaságát veszélyezteti. A doppingerek használata fokozza a lovak teljesítményét, de a ló egészségét, ezen kívül állapotát károsíthatja, ami komoly egészségügyi nehézségeket okozhat.

A doppingellenőrzés az egyik legfontosabb módszer a doppingerek használatának megakadályozására a lovassportban. Az ellenőrzések jellemzően véletlenszerűen történnek, valamint az összes résztvevő lóra kiterjednek a versenyeken. A doppingellenőrzést végző

szervezetek az FEI által behatárolt listáján szereplő tiltott anyagokra, valamint módszerekre vonatkozóan tesztelik a lovakat. Ha a kutatás pozitív eredményt mutat, a ló versenyeredményét törölhetik, ezen kívül a versenyen való részvételre irányuló tiltást kaphatnak.

A doppingellenőrzés mellett a lovakat rendszeresen vizsgálni szükséges az egészségi állapotuk, ezen kívül az esetleg előforduló sérülések, esetleg betegségek szempontjából. A prevenció az egyik legjobb módja a doppingolás elkerülésének a lovassportban. A jó étkezés, az egészséges életvitel, az állatorvosi ellátás és a jó edzésprogramok minden támogatást nyújtanak a lovak teljesítményének növeléséhez, valamint az egészséges versenyzési környezet fenntartásához. INTERNET³⁵

3.4. Versenybírálat

A lovassportban a versenyeket jellemzően bírók, esetleg zsűrik értékelik, akiknek számos szempontot szükséges figyelembe venniük a pontozás alkalmával. Az értékelés alkalmával a bírók a lovas, valamint a ló teljesítményét értékelik, beleértve a technikai kivitelezést, az összképet, a stílust, valamint a pontosságot. A bírálat folyamata jellemzően a következő pontokat tartalmazza:

- **Technikai kivitelezés:** A bírók figyelnek arra, hogy a lovas a helyes technikákat használja-e, ezen kívül, hogy azokat megfelelő módon alkalmazza-e a verseny alkalmával. Az ugróversenyeknél a lovasoknak helyesen szükséges elhelyezkedniük a lóugrásoknál.
- **Összkép:** A bírók figyelembe veszik a lovas, valamint a ló összképét, amellet azt, hogy a kettő harmonikusan együttműködik-e a verseny alkalmával. A lovasnak megfelelő módon szükséges együttműködnie a lóval, ezen kívül a lónak meg szükséges megfelelnie az előírásoknak, valamint a feladatoknak.
- **Stílus:** A bírók értékelik a lovas, valamint a ló stílusát, amely magában foglalja a lovas ülését, az állat mozgását, az ugrásokat, továbbá a teljesítőképesség eleganciáját.
- **Pontosság:** A bírók pontozzák a lovas, továbbá a ló teljesítményének pontosságát. Ez magában foglalja a verseny idő-intervallumát, valamint a lóugrások helyességét.

A verseny bírálatát jellemzően egy pontozási rendszer alapján végzik, ahol a bírók pontokat adnak az egyes szempontokra. A verseny végeredménye az összes pont összesítése alapján határozódik meg, valamint az első helyezett az a lovas lesz, aki a legtöbb pontot szerzi. INTERNET¹⁰

4. A Díjugratás

A díjlovaglás egy lóversenyszám, illetve egy olimpiai sportág, amelyben lovas, valamint ló együtt dolgozik, hogy különböző méretű ugrásokat mutassanak be a pályán. A lényege az, hogy a ló egyetlen rudat se döntse le az akadálypályáról, valamint ehhez az kell, hogy a hátsó lábai, illetve a fara, jó erőben legyenek, mindemelett az ugrás ívének is jó kell lennie, ahhoz, hogy fent maradjanak az említett rudak. Értelemszerűen a testalkata és a genetikája határozza meg a lovat, hogy milyen sport tevékenységre alkalmas. A sportág alapvető célkitűzése az, hogy a lovas, továbbá a ló együttműködésének harmonikus egységét és eleganciáját demonstrálják. INTERNET⁴

2. ÁBRA DÍJUGRATÁS

A díjlovaglásban a lovakat, és lovasokat kétféle módon értékelhetik, Hibapontos és idő alapján, vagy pontozással (stílus versenyek). Pontozás alkalmával a versenybírók figyelembe veszik a mozdulatok pontosságát, a lovas és ló közötti harmóniát, a lovas segítségadásainak korrektségét.

Az lovak ugróképzésének megkezdése, ezen kívül idő-intervalluma függ a ló korától, az előzetes edzettségétől, valamint a kívánt szinttől, továbbá célkitűzésektől. Általánosságban kijelenthető, hogy az ugróló lovak tréningjét jellemzően 2-4 éves korukban kezdik el, amikor már elérték a testi érettséget, ezen kívül alap engedelmességi készségeket. Az ugróképzés azonban nem csupán technikai tréningből áll, hanem magába foglalja a ló kondicionálását, erősítését, ezen kívül rugalmasságának fejlesztését is. A tréning alkalmával a lóval elsőként dombokon megyünk fel, hogy izmosodjon a hátsó far része, illetve a lábai, csak ezek után, vezetjük át cavaletti-ken, amik később kellő magasságba lesznek téve az akadálypályán, hogy át tudhassa ugrani azokat. Mindezek után alacsony magasságú akadályokkal ismerkedik meg, majd lépcsőzetesen növelik az akadályok méretét, továbbá bonyolultságát. A lovak korán megtanulják, hogy ha belerúgnak az egyik rúd, akkor az fájdalommal tud járni, ezért próbálják minél magasabbra emelni a lábukat, hogy ez az eset ne forduljon elő még egyszer. Ha viszont a ló a lábával mégis megüti vagy akár leüti az egyik rudat, ami aztán esetleg le is esik az akadályról, pontlevonás jár egy adott versenyen.

Fontos, hogy az ugróképzés alkalmával a lovat kíméljük, ezen kívül ne terheljük túl az ízületeit, továbbá izmait. A jó tréning, illetve az állatorvosi ellenőrzések biztosítják, hogy a ló egészséges maradjon, mindemellett hosszabb időszakon keresztül is képes legyen ugrani. INTERNET¹⁴

4.1. A lovas öltözéke

A díjugrató lovas öltözéke hagyományosan nagyon elegáns, továbbá funkcionális. Az alábbiakban felsorolnák néhány fontos elemeit:

- Kabát: A díjugrató lovasok tradicionálisan sötét színű, formás verseny zakót viselnek, amely gyapjúból, bársonyból, esetleg technikai anyagokból készült.

- Blúz: A lovasok jellemzően hosszú ujjú, fehér, esetleg világoskék színű blúzt viselnek, amely lehetővé teszi a szabad mozgást.
- Nyakkendő: A nyakkendő az elegancia jelképe, továbbá a díjugrató lovasok hagyományosan fehér, kicsi nyakkendőt viselnek, amely a blúzukhoz passzol.
- Nadrág: A lovasok szűk nadrágot viselnek, amely lehet sötét színű, esetleg akár fehér is.
- Csizma: A lovasok magas csizmát viselnek, amik a láb, ezen kívül a boka köré simulnak, ezen kívül jó tartást biztosítanak.
- Kobak: Az egyik legfontosabb biztonsági elem a sisak, amely védelmet nyújt a lovas fejének, ez lehet fekete, illetve barna színű.
- Kesztyű: A kesztyű nem csupán a kezek melegét biztosítja, hanem megakadályozza a kezek csúszását a kantáron.

Ezek az öltözetek tradicionálisan előírtak a díjugrató versenyeken, de bizonyos esetekben az előírások eltérőek lehetnek, annak függvényében, hogy milyen jellegű versenyen vesznek részt a lovasok. A gyakorlásnál persze lehetnek normál lovagló öltözékekben. INTERNET³⁶

4.2. A hazai díjugratás a múltban

A díjugratás hazánkban az 1900-as évek elején még nem volt túl elterjedt sportág, valamint elsődlegesen a katonai lóversenyek keretében rendeztek akadályversenyeket. Az első hivatalos díjugrató versenyt hazánkban 1908-ban rendezték meg a budapesti Nemzeti Vágta keretében, amelyen összesen 10 versenyző indult. Az akadályokat ilyenkor még egyszerű tárgyakból állították össze, mint például fatörzsekből, továbbá kerítésekből. Az első világháború előtti időszakban a díjugratás népszerűsége hazánkban is emelkedett, ugyanakkor az 1920-as évek során már rendszeresen rendeztek díjugrató versenyeket, főként a fővárosi lovardákban, ezen kívül lovasiskolákban. A 1930-as évek alatt pedig már több vidéki lovaspályán is rendeztek díjugrató versenyeket. A régi idők díjugrató versenyein a lovak, valamint a lovasok is jóval egyszerűbb felszereléseket alkalmaztak, mint manapság. A lovak felszerelése jellemzően egy egyszerű nyereg, valamint egy sima kapoccsal rögzített fejkantár volt, amíg a lovasok jellemzően a katonai felszerelésüket viselték. INTERNET³⁷

4.3. A hazai díjugratás jelenlegi helyzete

A díjugratás hazánkban a mai napig egy népszerű lovas sportág, mindemellett az utóbbi évek alatt egyre nagyobb figyelem irányul rá. A sportág fejlettsége, továbbá népszerűsége azonban számos tényezőtől függ.

A díjugrató versenyek szervezése, ezen kívül lebonyolítása hazánkban ma is hatalmas hagyományokkal rendelkezik, továbbá az országban számos, nagyszerű színvonalú lovaspálya található, ahol rendszeresen rendeznek díjugrató versenyeket. A sportág fejlesztése, valamint népszerűsítése érdekében megfelelően az utóbbi évek alatt az állami segítség is nagymértékben megnövekedett, illetve számos professzionális képzést, tréninget, edzőtábort, valamint versenyt rendeznek. A díjugratás fejlődése azonban függ a sportágban résztvevő lovasok, valamint lovak színvonalától, továbbá a sportág infrastruktúrájának, ezen kívül technológiájának fejlesztésétől is. Hazánkban is egyre nagyobb számú lovas klub, továbbá edző dolgozik azon, hogy fejlesszék a

lovakok technikai, továbbá taktikai képességeit, ezenfelül a lovak teljesítményét, mi több jólétét. Következésképpen kijelenthető, hogy a díjugratás hazánkban egy fejlett, valamint népszerű lovas sportág, amelynek további fejlődése számos tényezőtől függ. INTERNET38

4.4. Hazai díjugrató versenyek

A legnagyobb, továbbá legrangosabb díjugrató versenyek közül hazánkban a legkiemelkedőbb az éves szinten megrendezésre kerülő Budapest CSI5*-W (Budapesti Nemzetközi Díjugrató Világkupa-forduló) verseny, amely a Világkupa-sorozat szegmense. A verseny nemzetközi sztárokat vonultat fel, és számos színvonalas programmal várja a látogatókat. A verseny helyszíne a Lázár Lovaspark, amely egy modern, korszerű lovas központ, ezen kívül turisztikai attrakció Budapesten. Ezzel együtt Magyarországon számos más rangos díjugrató verseny is megrendezésre kerül, például a Budapesti Nemzetközi Lovas Fesztivál, az MCSI (Magyarország Csapatversenyei) sorozat, esetleg a Nemzeti Lovas Szabadidős Versenysorozat, amik nagyszerű lehetőséget biztosítanak a magyarországi, ezen kívül nem magyarországi lovasok részére, hogy megmérettessék magukat, ezen kívül népszerűsítsék a sportágat. INTERNET5

4.5. Híres magyar díjugrató lovasok és lovaik

Magyarország díjugrató sportjában számos híres és sikeres sportoló van, akik nemzetközi versenyeken is számos sikert értek el. Néhány híres magyar díjugrató nyertes:

- Gócze István: az első magyar díjugrató, aki világkupa versenyt nyert. 1985-ben megnyerte a Göteborgi Világkupa-fordulót a lovával, Geniusz.
- Szentirmai Péter: az első magyar díjugrató, aki ötkarikás érmet nyert. 1988-ban, Szöulban a csapatversenyben ezüstérmet szerzett a lovával, Express.
- Lázár Andor: a magyar díjugrató sport egyik legnagyobb alakja, aki számos nemzetközi versenyen ért el sikert. 2000-ben a híres Aachen-i Nemzetközi Lovasnapokon a lovával, Ramiro's Son-nal nyerte meg az összetett versenyt.
- Kovács Tamás: a jelenlegi magyar díjugrató válogatott tag, aki szintén számos nemzetközi versenyen ért már el sikert. 2015-ben a Papp László Budapest Sportaréánában rendezett Világkupa-fordulón az összetett versenyt nyerte meg a lovával, Acrobat.

Ezen kívül még számos kiváló magyar díjugrató van, akik szintén sikeres versenyzők a szakágban. INTERNET39

4.6. A díjugratás főbb szabályainak ismertetése

Pálya: A versenypálya hossza általában 350-400 méter, és legalább tíz akadályt kell átugraniuk a lovasoknak. Az akadályok magassága és szélessége változó lehet.

Alapidő: A versenyzőknek egy adott időn belül kell teljesíteniük a pályát. Ha a lovas nem tudja befejezni a pályát időn belül, akkor büntetőpontokat kap.

Büntetések: A versenyzők büntetőpontokat kapnak, ha hibáznak az akadályok átugrásakor. Ha a ló nem ugrik át az akadályon, vagy ha a lovas hibázik az ugrás során, akkor büntetőpontokat kapnak.

Pontgyűjtő versenyszám esetén? A versenyzők pontokat kapnak minden akadály átugrásáért, és a legtöbb pontot szerző versenyző nyeri a versenyt. Ha több versenyzőnek van azonos pontszáma, akkor az a versenyző nyeri a versenyt, aki a csengő szó után a leghamarabb áthalad a célon. INTERNET34

5. A Galopp

1827. június 6.-án tartották az első pesti lóversenyt, amely négy napos versenysorozat keretein belül lett rendezték meg. A galopp versenyek közül az egyik legkiemelkedőbb a derby. Az elnevezés a világhírű Epsom Derby nevű versenyről származik, amelyet 1780 óta rendeznek meg Angliában.

Hazánkban is hatalmas népszerűségnek örvend a galopp. A hazai galopp az ország legnagyobb lóverseny eseménye, amelyet minden évben július hónapban rendeznek a budapesti Kincsem Parkban. A versenyen a legjobb hazai, mindemellett külföldi lovak, illetve lovasok vesznek részt, valamint a nagyközönség részére is izgalmas, valamint látványos programot kínál. A magyar galopp története egészen az 1800-as évek elejéig nyúlik vissza, amikor a lóversenyek még a főúri elit sportja volt. Az első hazai galoppot 1925-ben rendezték meg a pesti Kerepesi úti lóversenypályán, ezen kívül azóta a verseny tradicionálisan a magyar lóversenysport legnagyobb eseménye maradt. A magyar galopp egyik különlegessége, hogy a versenypálya terepviszonyai okán számos szakaszban változik a lóversenyzők részére a kihívás, így a lovak, valamint lovasok állóképessége, valamint technikai tudása egyaránt döntő faktor a győzelemhez.

3. ÁBRA GALOPP VERSENY

A vágta a lónak a leggyorsabb haladási jármódja, A ló a legnagyobb terhelést a szervezetét, izomzatát, ízületeit, lábait veszi igénybe. A versenyek során a vágtnak” két sebessége” van, a kenter (bemelegítés, kivágtázás a starthoz) és a galopp (versenyvágta). A galopp alapvetően három ütemű jármód, a verseny során azonban négy ütemű is lehet.

A galoppversenyek nagyon izgalmasak, ahol a lovak a lehető leggyorsabban futnak a cél felé, miközben a zsokék ügyesen irányítják, illetve motiválják őket. Az angol telivér lófajta nagyon népszerű a galoppversenyeken, mivel kiválóan alkalmasak a rövidtávú, nagyméretű sebességű futásra. A Nemzeti Díj, Magyar Derby, Kincsem Díj, továbbá Szent László Díj mind kiemelten fontos versenyek a magyar galoppvilágban, mindemellett éves szinten nagyon sok rajongó izgul ezekért a versenyekért. A Magyar Derby például a legismertebb és legnagyobb presztízzsel bíró magyar galoppverseny, amelyen a legjobb magyarországi, valamint külföldi lovak mérik össze tudásukat. A galoppversenyek nagyon tradicionális sportágak, ezen kívül az egész világon nagyon népszerűek. A versenyeken azonban fontos a biztonság, ezért a lovak és a zsokék szigorú szabályok,

továbbá előírások szerint szükséges versenyezniük, továbbá a szabályszegőket súlyosan büntetik. INTERNET15

5.1. A hazai galopp a múltban

A magyarországi galoppversenyzésnek hosszú, továbbá gazdag múltja van. Az első versenyek helyszíne a „Pesti gye” volt, majd a versenyzés új helyszínre költözött, ahol a mai pálya is található. A budapesti Kincsem Parkban az első galoppversenyt 1894-ben rendezték meg. A múlt század elején hazánk a galoppversenyzés egyik központjának számított Európában.

Az 1920-as, ezen kívül 1930-as évek alatt hazánk rendkívül sikeres volt a galoppversenyeken, és a magyar lótenyésztés világszínvonalú volt. Az 1920-as évek elején a világ egyik legjobb lótenyésztője, Zichy Mihály irányította a hazai lótenyésztést, valamint a magyar versenylovak akkoriban a legjobbak között voltak Európában. Az 1940-es évek során azonban a világháború okán lelassult a galoppversenyzés hazánkban, illetve a lótenyésztés is nehezebb körülmények között zajlott. Az 1950-es évek során az államosítás, valamint az iparosítás okán a galoppversenyeket visszaszorították, továbbá az ország az iparosításra koncentrált.

A kilencvenes években azonban újra felfutott a galoppversenyzés hazánkban, továbbá a Kincsem Parkban újra megrendezték a hagyományos versenyeket. Ma hazánkban ismét komoly érdeklődés van a galoppversenyzés iránt, továbbá a magyarországi lótenyésztés ismét sikeres versenylovakat ad a világnak. INTERNET15

5.2. A hazai galopp jelen helyzetben

A magyarországi galoppversenyzés jelenleg is élénk, valamint dinamikus. Az elmúlt évek alatt hazánkban több nagyobb galoppversenypálya is felújításra került, továbbá új lovascentrumok, tenyész telepek nyíltak. Az egyik legfontosabb magyarországi galoppverseny a Nemzeti Díj, amelyet minden évben megrendeznek a Kincsem Parkban. Az esemény minden évben sok érdeklődőt vonz, valamint a legjobb magyar, továbbá külföldi lovasok is részt vesznek rajta.

A magyar galoppversenyek azonban nem csupán a magyarországi közönséget vonzzák, hanem a nemzetközi szintén is egyre ismertebbek. Az elmúlt évek során több magyar ló is sikeresen szerepelt nemzetközi versenyeken, valamint egyre nagyobb számú külföldi versenyző is érdeklődik a magyarországi galoppversenyek iránt. Azonban a magyarországi galoppversenyzésnek is vannak kihívásai, többek között a lótenyésztés segítése, a versenyek népszerűsítése, továbbá a sportág infrastruktúrájának fejlesztése. A magyarországi galoppversenyzés fejlődése azonban ígéretes, ezen kívül remélhetőleg a jövőben tovább növekedik a sportág népszerűsége, valamint a magyarországi lótenyésztés sikere is. INTERNET27

5.2.1. Galopp fogadások

A galopp versenyek jellemzően nagyméretű érdeklődést váltanak ki a sportfogadások világában is. A galopp versenyekre jellemzően több tízezer ember látogat el, ezen kívül sokan kíváncsiak arra, hogy melyik ló nyeri meg a versenyt. Emiatt a galopp versenyek jellemzően magas összegű fogadásokat generálnak, valamint a sportfogadó irodák is sokféle fogadási lehetőséget kínálnak az eseményre. A fogadási alternatívák között megtalálhatók a győztes lóra tett fogadások, de lehet fogadni a helyezésekre, az első három, esetleg az első öt lóra is. Magyarországon a Magyar Lóversenyfogadást-szervező Kft. biztosítja a versenyszervezési és fogadási lehetőségeket.

 GALOPP MAXIMÁLIS SEBESSÉG 62 KM/H ZSOKÉ	 ÜGETŐ MAXIMÁLIS SEBESSÉG 56 KM/H HAJTÓ
---	--

4. ÁBRA GALOPP ILLETVE AZ ÜGETŐNEK A MAXIMÁLIS SEBESSÉGE

Azonban fontos megjegyezni, hogy a sportfogadás mindig kockázattal jár, valamint nem garantált, hogy a fogadó nyer.

Az évek során rengeteget változott a világ, illetve sokat is fejlődött az évek során, a galopp versenyeken való fogadások, az emberek körében egyre többen fogadnak lóversenyeken, illetve növekszik lovassport iránti érdeklődők száma. Mivel a mai világban az internet elég elterjedt lett, így nem csak személyesen megtekinthetők ezek a versenyek, hanem otthonról is kényelmesen követni tudják a versenyszámokat. Viszont az online kaszinók és bukmékerek által igazából már az összes lóversenyre lehet fogadni, akár más országokban is. INTERNET16

5.3. Híres magyar galopp lovak

A következőkben egy-két híres magyar galopp lovat mutatok be:

- Kincsem - Az egyik legismertebb magyar ló, aki a 19. század végén versenyzett. 54 versenyen indult, továbbá mindegyiket megnyerte. Kincsem népszerűsége olyan nagyméretű volt, hogy még Jules Verne is említést tett róla a "Utazás a Hold körül" című regényében. Leghíresebb utóda Budagyöngye volt.
- Overdose - Az egyik legnevesebb magyar galoppló. Overdose 14-szer nyert, valamint a legtöbb futamot megnyerte 2008, továbbá 2009 között.
- Kőszegi - Az egyik legjobb magyar ló a 20. században. Nyolc alkalommal nyert.
- Borsodi - Szalay Ferenc - Az egyik legnépszerűbb magyar lovas, Szalay összesen 12-szer győzedelmeskedett.

Ezek csupán egy-két precedens a híres magyar galopp nyertesekre, valamint lovaikra, akik a magyar lóverseny történetének lényeges részét képezik.

Híres galopp lófajták az angol telivérek, továbbá az arab telivérek, Shagya arab, illetve Kisbéri félvér és az Angol arab (angol és arab telivér keresztezése). Mindegyik fajtának szeparáltan versenyeket

rendeznek, túlnyomó többségben viszont angol telivéreket indítanak galoppversenyeken. INTERNET¹¹

5.4. A galopp szabályzatai ismertetése

A galopp egy olyan lóversenyzési forma, amelyben a lovasoknak a lehető leggyorsabban kell teljesíteniük a versenypályát. A versenyek szabályzatai általában az alábbiakat tartalmazzák:

Pálya: A versenypálya hossza általában 1000-2000 méter, és a lovasoknak a lehető leggyorsabban kell teljesíteniük a pályát.

Indítás: A versenyek általában állórajttal kezdődnek, amely során a lovak egy vonalban állnak, majd a startpisztoly hangjára indulnak el.

Büntetések: A versenyzők büntetőpontokat kapnak, ha szabálytalanságot követnek el, például, ha a lovas vagy a ló kitér az előírt pályáról, vagy ha a lovas túl korán indul el.

Pontozás: A versenyzők pontokat kapnak a verseny végeredményének megfelelően, és a legtöbb pontot szerző versenyző nyeri a versenyt.

Kategóriák: A galoppversenyek általában különböző kategóriákban zajlanak, amelyeket a lovak koruk, tapasztalatuk és teljesítményük alapján határoznak meg. INTERNET²⁶

5.5. Kincsem, a magyar csodaló

A magyar csoda lovat vétek lenne kifelejteni a hazai lovak közül, hiszen csodálatos eredményeket ért el a karrierje során. Kincsem 3 éves korában kezdett versenyezni, valamint a következő évek alatt rendkívül sikeres volt a galopp versenyeken. A világ egyik legnagyobb galopp lova volt. Kincsem Európa számos országában versenyzett, ezen kívül 1878-ban megnyerte az Osztrák Derbyt, majd azon nyomban a francia Grand Prix-t is. INTERNET¹⁷

5. ÁBRA KINCSEM, A MAGYAR CSODALÓ

Minden idők legeredményesebb lova Kincsem, a magyar csoda ló. 1876. és 1879. között 54 versenyen indult, valamint kivétel nélkül mindegyiken ő nyert. Hannoverben, Bécsben, Prágában, illetve Angliában a legrangosabb viadalokon diadalmaskodott. Pályájának csúcspontját az 1878-as, 4000 méter hosszú, angliai Goodwood-kupa jelentette. Kincsem, a verhetetlen, a legyőzhetetlen "csodakanca" 1874-ben látta meg a napvilágot Tápiószentmártonban, gróf Blaskovich Ernő birtokán. A kanca 1879-ben vonult vissza. Még nyolc évig élt, 13 éves korában pusztult el. Emlékét a gödi Kincsem-emlékpark őrzi. Csontváza a Budapesti Magyar Mezőgazdasági Múzeumban van kiállítva, ahol megtekinthetők kitüntetései, illetve érmei is. Azóta is emlékezetes alakja a magyar

lóversenyzésnek, valamint a Nemzet sporttörténetének, illetve többek közt szobrot is állítottak neki a Budapesti Állatkertben. INTERNET⁷

6 éves korára viszont elkoptak a láb ízületei, emiatt nem versenyzett tovább, helyette tenyészkancaként dolgozott tovább. Több utódot is hozott a világra, akik közül többen is sikeres versenylovakként bizonyítottak. INERNET³

„Kincsem volt az, aki fellelkesítette a magyar urakat, hogy a csodakancához hasonló paripákat tenyésztenek, amelyekkel majd öregbítsék a magyar lónevelés hírnevét, végig az egész világon. A Majthényi Izidorok, a Baltazziak, Zichy Béla grófok, Dréher Antalok, Springer Gusztávok, Teleki László grófok, Apponyi Antalok, Geist Gáspárok, Luczenbacher Miklósok, a Rothschildok, a Sigrayak, Wenckheimok, Esterházyak, Harkányiak, Rohonczyak, Szemerék voltaképpen azért neveltek csikókat az utolsó ötven esztendőben, hogy utolérjék ama legendás Blaskovich Ernőt.”

– Krúdy Gyula INTERNET²⁵

5.5.1. Angol telivér

Az angol telivér egy nagyon népszerű lófajta, amelyet kifejezetten versenyre tenyésztnek. Az angol telivér marmagassága átlagosan 160-170 cm, a testtömege 450-550 kg között van. Az angol telivér karaktere magas intelligenciájú, élénk, továbbá versenyszellemű. Könnyen tanul, valamint szereti a kihívásokat. A testfelépítése az angol telivérnek hosszú, emellett karcsú testfelépítéssel rendelkezik, hosszú nyakkal, fejjel. A lábak hosszúak, emellett vékonyak, az ízületek és az izmok nagyon erősek. Az angol telivér a lófajták között a leggyorsabb. Az angol telivér színei lehet pej, fekete, szürke, valamint különféle színű foltokkal. A táplálkozás nagyon nagyméretű mennyiségű takarmányra tesz szert, ezen kívül sok vízre van szüksége, hogy megőrizze állóképességét, továbbá energiáját.

Az angol telivér lófajta az egész világon népszerű, továbbá legtöbbször galoppversenyeken láthatjuk őket. A lófajta számos előnyös tulajdonsága okán keresett az egész világon, beleértve a gyorsaságot, az intelligenciát, az erőt, valamint a kitartást. Ennek a lófajtának a tenyésztése, valamint tartása nagyon drága, de a telivér lófajta a legjobb versenylovak közé tartozik, továbbá nagyon hatalmas pénzdíjakat lehet velük nyerni a galoppversenyeken. INTERNET²⁴

6. A galopp és a díjugratás közti különbség

A galopp a lóversenyzés egyik formája, amelyben kicsit a ló kap kiemeltebb figyelmet, míg a díjugratás egy lovassport, amelyben a lovas szereplése kap kissé nagyobb figyelmet. Természetesen mindkét esetben a páros versenyről és teljesítményéről van szó.

- Cél: A galopp célkitűzése az, hogy a lovak a lehető legrövidebb idő alatt teljesítsék a versenypályát, amíg a díjugratás célkitűzése, hogy a lovak egy sor akadályon ugrálva minél gyorsabban teljesítsék a pályát.

- Versenypálya: A galopp versenypálya egy széles ovális pálya, amelyen a lovak egymás mellett futnak. A díjugratás versenypályája azonban egy téglalap alakú a pálya, de a pályán egy sor akadály van elhelyezve, amelyeket a lovaknak át szükséges ugraniuk.
- Stílus: A galoppban a versenyzők jellemzően a ló nyakára dőlve vannak elhelyezkedve a lovon, amíg a díjugratásban a lovasok egyenesen ülnek a ló hátán, illetve a lábaikkal segítik a lovat az akadályokon való átugrásban.
- Képességek: A galoppban a legfontosabb a sebesség, a kitartás, továbbá a fegyelem, amíg a díjugratásban a legfontosabb a koordináció, a koncentráció, továbbá az ugrási technikák.
- Összességében a galopp, és a díjugratás két nagyon eltérő sportág, amik eltérő képességeket igényelnek a lovak, illetve a lovasok részéről. Mindkét sportág nagyon nagy tapasztalatot és kiemelkedő képességeket igényel a versenyzőktől, valamint a lovaktól egyaránt. INTERNET22, INTERNET23

6.1. A ló- és lovassport esetleges negatív aspektusai

Az egyik leggyakrabban említett probléma a ló egészsége, valamint jóléte. A versenyre való felkészítés, ezen kívül a versenyek alkalmával a lovaknak nagyméretű terhelést szükséges elviselniük, ami komoly rizikót jelenthet az állatok részére. A túlzott edzés, a rosszul megválasztott felszerelés, valamint az állatorvosi intervenciók nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy az állatok egészsége, valamint jólétét megőrizzük.

Ezen túlmenően, a díjugratás nagyon drága sportág. A lovak tartása, az oktatás, valamint a versenyre való felkészítés, az utazás és a versenyeken való részvétel mind rendkívül költséges. Ez azt jelenti, hogy csupán relatíve gazdag emberek, továbbá szervezetek tudnak hosszabb időszakon keresztül versenyezni ebben a sportágban.

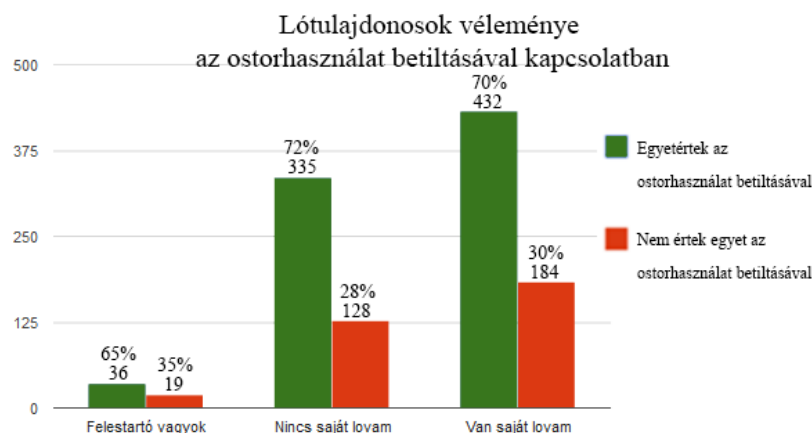
A díjugratásnak is vannak olyan szabályai, valamint előírásai, amik vitatottak lehetnek. Például, az állatokat a versenyen egyesek szerint túlzottan korlátozó szabályok alkalmazásának is kritikája éri. Ezen kívül, az előírt díjazások, illetve jutalmak a ló-ember kapcsolat tekintetében vitathatóak lehetnek. Végül, az individuális sportágakhoz hasonló módon a díjugratásban is előfordulhatnak az emberi hibák, valamint az etikai kérdések. A szabályszegések, a doppingolás és a versenyen kívüli konfliktushelyzetek minden sportágban jelen vannak, így a díjugratásban is.

Összességében, a díjugratásnak is megvannak a maga kihívásai és problémái, viszont ezeket lehet, szükséges is kezelni ahhoz, hogy az állatok egészsége, valamint jóléte, valamint a sport integritása, továbbá távlati fejlődését megőrizzük. INTERNET21

6.2. A pálca használata

Az ostorhasználat versenyeken egy vitatott téma és eltérő vélemények vannak róla. Vannak olyanok, akik szerint a pálcahasználat hozzájárul a lovas és ló kommunikációjához, segít a lovasnak a ló figyelmének felkeltésében és irányításában. Mások viszont úgy gondolják, hogy az ostorhasználat állatkínzás, és nincs helye a modern lovas sportban.

A legtöbb sportágban, amelyben lovakat használnak, vannak szabályok a pálcahasználatra vonatkozóan. Ezek a

6. ÁBRA OSZLOPDIAGRAM AZ OSTOR HASZNÁLATRÓL VÉLEMÉNYÉRŐL

szabályok eltérőek lehetnek a különböző sportágakban, és céljuk a lovak biztonságának és jóllétének biztosítása. Például az akadályversenyeken az ostorhasználatot csak akkor engedélyezik, ha a lovas és a ló nem tudnak elérni egy akadályt, és a ló figyelmének felkeltése érdekében használják az ostort. Más sportágakban, például a western lovas versenyeken, az ostorhasználatot korlátozzák, és csak bizonyos helyzetekben engedélyezik.

Összességében a lovas sportokban az ostorhasználat vitatott kérdés, illetve az egyes sportágak szabályai eltérőek lehetnek ezzel kapcsolatban. Az ostorhasználatra vonatkozó döntést mindig a lovak jóléte és biztonsága kell, hogy vezérelje. INTERNET18

7. Javaslataim a lovassport fejlesztésére

Az alábbiakban néhány javaslatot sorolnék fel a magyar lovassport fejlesztésére:

- **Tehetséggondozás:** Az utánpótlás-nevelésnek és tehetséggondozásnak kiemelt szerepet kell kapnia a lovassport fejlesztésében. Szükséges a tehetséges fiatalok felkutatása és megfelelő képzési lehetőségek biztosítása számukra.
- **Infrastruktúra fejlesztése:** A lovassport versenyeztetéséhez szükséges megfelelő infrastruktúrát kell biztosítani, ideértve a versenypályákat, az istállókat, a szolgáltatásokat és a kísérlétesítményeket.
- **Finanszírozás:** A lovassport fejlesztéséhez szükséges anyagi forrásokat biztosítani kell. Fontos, hogy a lovassport szerepeljen a sporttámogatások között, és az állam, valamint a magánszektor egyaránt segítse a fejlesztéseket.
- **Versenyeztetési rendszer:** A versenyeztetési rendszernek hatékonnak és igazságosnak kell lennie. Fontos, hogy a versenyek minőségi színvonalon legyenek megrendezve, és azok színebbé és érdekesebbé tegyék a sportágat.

- Egészségügyi ellátás: Az egészségügyi ellátásra is kiemelt figyelmet kell fordítani. Fontos, hogy a lovak egészsége és jólléte mindig az elsődleges szempont legyen.
- Marketing és promóció: A lovassportot széles körben kell népszerűsíteni, és a közönségnek bemutatni annak értékeit és szépségeit. Fontos, hogy a sportágban résztvevők és az érintettek aktív szerepet vállaljanak a marketing és promóciós tevékenységekben.
- Nemzetközi kapcsolatok: A magyar lovassportnak kiemelt figyelmet kell fordítania a nemzetközi kapcsolatokra és a nemzetközi szinten való versenyzésre. Fontos, hogy a magyar lovasok a nemzetközi porondon is sikeresek legyenek, és ezzel is népszerűsítsék a sportágat.

Ezen javaslatok és további fejlesztési irányok együttesen segíthetnek a magyar lovassport fejlődésében, és abban, hogy a sportág továbbra is sikeres és versenyképes maradjon a jövőben.

7.1. A magyar lovak fejlesztésének módjai

Az alábbiakban néhány javaslatot sorolok fel a magyar lovak fejlesztésére:

- Tenyésztés: A magyar lovak fejlesztésének egyik kulcsa a megfelelő tenyésztési programok kidolgozása és végrehajtása. Fontos, hogy a tenyésztés során a legjobb genetikai anyagokat használják fel, és a kívánt tulajdonságokat örökítő lovakat válasszák ki a tenyésztéshez.
- Képzés: A magyar lovak képzése és edzése nagyon fontos a fejlesztésben. A megfelelő tréning, oktatás és képzés biztosítása szükséges a lovak fizikai és mentális képességeinek fejlesztéséhez. Ezért, véleményem szerint kiemelt hangsúlyt kell fektetni a szakszerű belovagló képzésre.
- Takarmányozás: A megfelelő takarmányozás kulcsfontosságú a lovak egészségének és jóllétének fenntartásához. A jó minőségű és szükségletnek megfelelő takarmány biztosítása segít a lovak erőnlétének növelésében, valamint a megfelelő súly- és izomfejlődésben.
- Egészségügy: Az egészségügyi ellátás a lovak fejlesztésében kiemelt fontossággal bír. A megfelelő oltások, időben elvégzett orvosi vizsgálatok és szükség esetén az állatorvosi kezelések biztosítása elengedhetetlen a lovak egészségének megőrzéséhez.
- Versenyképesség: A lovak versenyképességének fenntartása kulcsfontosságú a fejlesztésben. A megfelelő versenyfelkészülés, a legjobb felszerelések és a megfelelő versenyképesség fenntartása a legjobb eredmények eléréséhez szükséges.
- Kutatás-fejlesztés: A kutatás-fejlesztési projektek segítségével újabb technológiák és módszerek használatával lehet fejleszteni a magyar lovak képességeit és egészségi állapotát.
- Ezen javaslatok és további fejlesztési irányok együttesen segíthetnek a magyar lovak fejlődésében, és abban, hogy a magyar lovassport versenyképes maradjon a nemzetközi porondon. INTERNET20

7.2. A lovak takarmányozása nagyban hozzájárul a lovak fejlődéséhez

A lovak takarmányozása kulcsfontosságú szerepet játszik a lovak fejlődésében és egészségében. Ahhoz, hogy a ló egészséges maradjon és megfelelően fejlődjön, szüksége van a megfelelő

menyiségű és minőségű táplálóanyagokra. A lovak étrendje függ a korától, aktivitási szintjétől, fajtájától és állapotától.

A lovak takarmányának alapvetően két részből kell állnia: energiaforrásokból (szénhidrátok és zsírok) és fehérjékből. A szénhidrátok és zsírok a ló energiaszükségletét fedezik, a munkavégzés intenzitásának és hosszának függvényében, míg a fehérjék segítik a ló izomzatának és szöveteinek fejlődését. A megfelelő mennyiségű és minőségű fehérje szintén kulcsfontosságú az immunrendszer és az egészséges bőr és szőrzet fenntartásához. A megfelelő mennyiségű és minőségű takarmány biztosítása mellett fontos, hogy a ló mindig hozzáférjen friss, tiszta ivóvízhez is. A víz hiánya vagy szennyezettsége negatív hatással lehet a ló egészségére és teljesítményére.

Összességében a lovak takarmányozása kulcsfontosságú szerepet játszik a lovak egészségében és fejlődésében, és a takarmányozás megfelelő összeállítása hozzájárulhat a hosszú és egészséges életükhöz. INTERNET19

8. Befejezés

A lovassportok kialakulása kezdetben a katonasághoz kötődött és a és a katonai ló kiképzéssel függött össze. A lóval való sportolás a mai napig objektív értékmérője is a lótenyésztésnek. A lovassportokban rendkívül fontos a lovak teljesítménye, kiképzésük szintje és minősége, a lovak tudása, kitartása: Ezenkívül fontos, hogy a lovas is hasonlóképpen jól teljesítsen, hogy türelmes legyen és jól képzett. A díjugratás egy lovas szakág, amelyben a ló lovasával a hátán akadályokat ugrik át egy előre behatárolt pályán. Az akadályok méretei (magassága és szélessége) a verseny szintjének függvénye. A klasszikus „A” szabályzat szerint, versenyben győztes az a lovas, aki a leggyorsabban, továbbá a legkevesebb hibaponttal teljesíti a pályát.

A galopp pedig egy lóspont, amelyben a lovas, valamint a ló minél gyorsabban teljesíti a távot. A versenyeket jellemzően ovális alakú versenypályákon rendezik meg, továbbá a győztes az, aki a leggyorsabban teljesíti a távot.

A lovassportok az idő elteltével sok dologban megváltoztak, új szabályok jöttek létre, illetve sokkal szigorúbban kezelik a jelentkezés felvételeit is (minősülési rendszerek). A hazai szabályzat célkitűzése, hogy a Magyar Lovassport Szövetség által igazolt sportolók, valamint sportolókból álló csapatok tisztességes, továbbá igazságos feltételek mellett versenyezzenek, azzal az elvárással, hogy a lovak jóllétének tiszteletben tartása mindenek felett áll.

A dolgozat célja a magyar ló- (elsősorban a galopp versenyek) és lovassport, ez utóbbin belül elsősorban a díjugratás, múltjának és jelenének áttekintése, problémáinak és kihívásainak felvázolása. A magyar ló- és lovassport múltjának áttekintése a legfontosabb történelmi eseményeket, a hagyományokat és azok jelentőségét bemutatva történik

A dolgozat összességében azt mutatja be tehát, hogy a magyar ló- és lovassportnak jelentős hagyományai és sikerei voltak és remélhetőleg lesznek, azonban a jelenlegi helyzetben számos kihívással kell szembenéznie. A javaslatok segítségével azonban lehetőség nyílhat a lovassport fejlesztésére, hogy az a jövőben is szerves részét képezze a magyar sportéletnek.

Mindenképpen úgy gondolom, hogy méltán büszkék lehetünk a történelmünkre, a sikereinkre és a hagyományainkra, ezen a téren is.

Internetes források:

1. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Lovassportok> (Letöltés ideje: 2023. 03. 02.)
2. http://www.jgypk.hu/tamop13e/tananyag_html/indooroutdoor/lspportok_s_lovassporto_k.html (Letöltés ideje: 2023. 03. 02.)
3. https://www.erdekesvilag.hu/kincsem-a-magyar-csoda-lo/?fbclid=IwAR0YUEm5mIrIRWacazM4q7_5_HR4-KIMLHiRPeSgKvFyOUqaBoDzjOoZEHk (Letöltés ideje: 2023. 03. 10.)
4. <http://www.lovasok.hu/lotenyesztes/lofajtak/magyar-lofajtak/magyar-lofajtak/?fbclid=IwAR3jy86NNbGsBxjJC-q5wq5u4flqStzfnNakoJ-yMW8KuwcV2-4Alcnw1iA> (Letöltés ideje: 2023. 03. 20.)
5. https://csiobudapest.hu/kis-magyar-lovassport-tortenelem/?fbclid=IwAR2Ee_7MR7VYqV9FNKbLz4UaAXnGa9x2LrU1Fl9kUCTAw9q0uYJeX7xEFWI (Letöltés ideje: 2023. 04. 03.)
6. <https://ligetlovarda.hu/l%C3%B3sportok-lovassportok> (Letöltés ideje: 2023. 04. 10.)
7. https://www.erdekesvilag.hu/kincsem-a-magyar-csoda-lo/?fbclid=IwAR0YUEm5mIrIRWacazM4q7_5_HR4-KIMLHiRPeSgKvFyOUqaBoDzjOoZEHk (Letöltés ideje: 2023. 04. 13.)
8. <http://www.lovasok.hu/lotenyesztes/lofajtak/magyar-lofajtak/magyar-lofajtak/?fbclid=IwAR3jy86NNbGsBxjJC-q5wq5u4flqStzfnNakoJ-yMW8KuwcV2-4Alcnw1iA> (Letöltés ideje: 2023. 04. 13.)
9. https://csiobudapest.hu/kis-magyar-lovassport-tortenelem/?fbclid=IwAR2Ee_7MR7VYqV9FNKbLz4UaAXnGa9x2LrU1Fl9kUCTAw9q0uYJeX7xEFWI (Letöltés ideje: 2023. 04. 10.)
10. <http://www.amatorverseny.hu/images/dokumentumok/Szablyzat.pdf> (Letöltés ideje: 2023. 04. 11.)
11. <https://riderline.hu/magazin/2020/szentirmai-peter-es-express-volt-a-nyero-140-centimeteren> (Letöltés ideje: 2023. 04. 13.)
12. <https://www.lovasok.hu/lovassportok/ezek-legnepszerubb-campobet-lovassportok/> (Letöltés ideje: 2023. 04. 14.)
13. [https://hu.wikipedia.org/wiki/L%C3%B3verseny_\(Magyarorsz%C3%A1g\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/L%C3%B3verseny_(Magyarorsz%C3%A1g)) (Letöltés ideje: 2023. 04. 15.)
14. <https://lovagas.webnode.hu/l/a-kezdok-utmutatoja-a-kanapekhoz/> 2.ábra (Letöltés ideje: 2023. 04. 21.)
15. <https://www.lovasok.hu/index-archive.php?i=69875> 3.ábra (Letöltés ideje: 2023. 04. 21.)
16. <https://kincsempark.hu/losport/> 4.ábra (Letöltés ideje: 2023. 04. 21.)
17. <https://alchetron.com/Kincsem> 5.ábra (Letöltés ideje: 2023. 04. 21.)
18. https://www.lovasok.hu/page/281/?p=newsletter&_hstc=56135412.972fdd7a7debc8575bac5a80cf7e1683.1477008000105.1477008000106.1477008000107.1&_hssc=56135412.1.1477008000108&_hsfp=1773666937 6.ábra (Letöltés ideje: 2023. 04. 21.)
19. <https://www.lovasok.hu/lotartas/a-lo-takarmanyozasa/> (Letöltés ideje: 2023. 04. 22.)

20. https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi_dokumentumok/Bemeneti_kompetencia_k_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/20_1688_009_101115.pdf (Letöltés ideje: 2023. 04. 22.)
21. <https://www.lovasok.hu/lotartas/atlagosan-evi-800-ezer-forint-koltseget-jelent-sajat-lovon-lovagolni/> (Letöltés ideje: 2023. 04.22.)
22. [https://hu.wikipedia.org/wiki/Galopp_\(%C3%B3verseny\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Galopp_(%C3%B3verseny)) (Letöltés ideje: 2023. 04. 22.)
23. <https://hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%ADjugrat%C3%A1s> (Letöltés ideje: 2023. 04. 22.)
24. <https://www.equishop.com/hu/blog/angol-teliver-a-legismertebb-galopplo-fajta-n366> (Letöltés ideje: 2023. 04. 22.)
25. [https://hu.wikipedia.org/wiki/Kincsem_\(versenyl%C3%B3\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Kincsem_(versenyl%C3%B3)) (Letöltés ideje: 2023. 04. 20.)
26. https://kincsempark.hu/wp-content/uploads/2018/03/GVSZ_2018.pdf (Letöltés ideje: 2023. 04. 20.)
27. <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/03/megreformaljak-a-loversenyeket> (Letöltés ideje: 2023. 04. 21.)
28. <https://honvedelem.hu/hirek/a-jo-lovas-katonanak.html> 1.ábra (Letöltés ideje: 2023. 04. 22)
29. <https://spabook.net/blog/kulso-cikk/magyar-lovassport-multja-jelene-jovoje/> (Letöltés ideje: 2023. 04. 22.)
30. https://mult-kor.hu/a-magyar-losport-gykerei-szorosan-szefonodnak-a-varosliget-trtenetevel-20200402_2023. (Letöltés ideje: 2023. 04. 22.)
31. <https://www.lovasok.hu/lovassportok/a-magyar-lovassport-szovetseg-a-losport-nagyjait-dijazta/> (Letöltés ideje: 2023. 04. 20.)
32. https://konyvtar.uni-pannon.hu/doktori/2016/Mihok_Zsuzsanna_theses_hu.pdf (Letöltés ideje: 2023. 04. 20.)
33. <https://www.lovasok.hu/lotenyesztes/lofajtak/magyar-lofajtak/magyar-lofajtak/> (Letöltés ideje: 2023. 04. 20.)
34. <http://dijugratoszakag.hu/wp-content/uploads/2020/02/ltVSZ20160121.pdf> (Letöltés ideje: 2023. 04. 21.)
35. <https://www.fitocavallo.com/post/dopping-gyogynoveny-lovak> (Letöltés ideje: 2023. 04. 21.)
36. <https://ligetlovarda.hu/lovas-felszerel%C3%A9se> (Letöltés ideje: 2023. 04. 21.)
37. <https://hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%ADjugrat%C3%A1s> (Letöltés ideje: 2023. 04. 21.)
38. <https://riderline.hu/magazin/2021/ez-tortent-a-hazai-dijugrato-sportban-2020-ban> (Letöltés ideje: 2023. 04. 20.)
39. https://hu.wikipedia.org/wiki/H%C3%ADres_magyar_lovak_list%C3%A1ja (Letöltés ideje: 2023. 04. 20.)

Nyilatkozatok

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Nyikos Larissa Hajnalka (hallgató Neptun azonosítója: AV1ZPP) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Keszthely, 2023. április 28.

Dr. Bartos Ádám
Belső konzulens

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve:

Nyikos Larissa Hajnalka

A Hallgató Neptun kódja:

AV1ZPP

A dolgozat címe:

A hazai ló- és lovassport története

A megjelenés éve:

2023

A konzulens tanszék neve:

Takarmányozástani és takarmányozási-élettani tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023, Sopron év április hó 29 nap

Nyikos Hajnalka
Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.